

UCHWAŁA Z DNIA 9 CZERWCA 2005 R.
SNO 27/05

Przewodniczący: sędzia SN Ewa Strużyna.

Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Andrzej Kijowski.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny na posiedzeniu z udziałem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego sędziego Sądu Apelacyjnego oraz protokolanta w sprawie sędziego Sądu Okręgowego po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2005 r. w związku z zażaleniem sędziego Sądu Okręgowego na uchwałę Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 28 lutego 2005 r., sygn. akt (...) w przedmiocie zawieszenia sędziego Sądu Okręgowego w czynnościach służbowych

uchwalił:

- 1) u t r z y m a ć w m o c y zaskarżoną u c h w a ł ę,
- 2) kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

U z a s a d n i e n i e

Na podstawie art. 130 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) – zwanej dalej p.u.s.p. – Wiceprezes Sądu Okręgowego zarządził z dniem 9 września 2004 r. natychmiastową przerwę w czynnościach służbowych sędziego Sądu Okręgowego wobec podejrzenia popełnienia przez niego przestępstwa i uznania, że w tych warunkach powaga sądu wymaga natychmiastowego odsunięcia go od wykonywania obowiązków służbowych. Decyzja ta zapadła w związku z wszczęciem przez Prokuratora Rejonowego śledztwa w sprawie prowadzenia przez sędziego pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości.

Postanowieniem z dnia 4 listopada 2004 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego wszczął postępowanie dyscyplinarne w stosunku do sędziego Sądu Okręgowego z jednoczesnym przedstawieniem zarzutów, iż w dniu 8 września 2004 r. w A., znajdując się w stanie nietrzeźwości, prowadził samochód marki Audi A-3 o numerze rejestracyjnym (...), oraz w tym samym dniu, znajdując się w stanie nietrzeźwości, podjął obowiązki służbowe w ten sposób, że przewodniczył w wyznaczonych na ten dzień sprawach o sygn. akt IVK 62/04 i IVK 88/04, czym dopuścił się uchybienia godności urzędu sędziego, to jest popełnienia czynów z art. 197 § 1 p.u.s.p.

Uchwałą z dnia 28 lutego 2005 r., sygn. akt (...), Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, na podstawie art. 130 § 2 i 129 § 1 p.u.s.p. zawiesił sędziego

Sądu Okręgowego w czynnościach służbowych, a na podstawie art. 129 § 3 tej ustawy obniżył mu wynagrodzenie w okresie trwania zawieszenia, poczynając od dnia 28 lutego 2005 r., o 25 % i obciążył Skarb Państwa kosztami postępowania dyscyplinarnego.

Sąd Dyscyplinarny uznał, że zachodzą podstawy do zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych. Ze znajdującego się w aktach pisma Prokuratury Okręgowej wynikało, że w dniu 8 września 2004 r. miała miejsce kolizja drogowa, której uczestnikiem był sędzia Sądu Okręgowego, kierujący samochodem osobowym marki Audi A-3 o numerze rejestracyjnym (...). Wyniki badania na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu, któremu poddał się sędzia, a które zostało przeprowadzone na miejscu zdarzenia wskazywały, iż był on w stanie nietrzeźwości. Pierwsza próba wykazała zawartość 0,56 mg/l (1,17 promile) alkoholu w wydychanym powietrzu, druga próba 0,59 mg/l (1,23 promile). W szpitalu MSWiA pobrano od sędziego krew do dalszych badań. Badanie chemiczne krwi, wykonane w dniu 9 września 2004 r. w Zakładzie Medycyny Sądowej Akademii Medycznej, wykazało 1 ‰ alkoholu etylowego. W tych warunkach, biorąc zwłaszcza pod uwagę charakter przestępstwa, o popełnienie którego podejrzany jest sędzia Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uznał, że powaga sądu wymaga zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych i obniżenia jego wynagrodzenia o 25 %.

Uchwałę Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny podjął bez uprzedniego wysłuchania sędziego, okazało się ono bowiem niemożliwe z uwagi na jego długotrwałą chorobę. Sąd ten – odczytując wynikającą z przepisu art. 131 § 1 p.u.s.p. dyrektywę wysłuchania sędziego przed podjęciem uchwały w przedmiocie zawieszenia w czynnościach służbowych jako obowiązek i regułę, która zapewnia realizację fundamentalnej gwarancji procesowej – prawa do obrony formalnej i materialnej – stwierdził, że niewysłuchanie sędziego nie ogranicza sądu w rozpoznaniu sprawy, skoro dyspozycja przepisu dopuszcza odstępianie od tej czynności w sytuacjach, gdy nie jest to możliwe. Ustawodawca w odniesieniu do niemożności wysłuchania nie stawiał żadnych ograniczeń, a zatem sformułowanie to należy rozumieć w sensie obiektywnym, co oznacza, że odnosi się ono zarówno do sytuacji, gdy osoba podlegająca przesłuchaniu swoim zachowaniem uzasadnia przekonanie, że nie zamierza brać udziału w posiedzeniu, jak i do sytuacji, gdy nie może uczestniczyć w tej czynności, np. z powodu długotrwałej choroby.

Zażalenie na powyższą uchwałę wniósł w imieniu obwinionego ustanowiony obrońca i na zasadzie art. 131 § 4 w związku z art. 128 p.u.s.p. zaskarżył ją w całości, zarzucając obrazę przepisu art. 131 § 1 *in fine*, polegającą na przeprowadzeniu posiedzenia Sądu Dyscyplinarnego i podjęciu uchwały pod nieobecność obwinionego sędziego usprawiedliwioną w sposób prawidłowy (choroba), przez co uniemożliwiono obwinionemu złożenie wyjaśnień bezpośrednio przed Sądem Dyscyplinarnym oraz zaoferowanie wniosków dowodowych niezbędnych dla prawidłowego orzekania, oraz błąd w ustaleniach

faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na bezzasadnym przyjęciu, iż obwiniony sędzia dopuścił się przewinień dyscyplinarnych, opisanych w treści zaskarżonego postanowienia. Na podstawie powyższych zarzutów domagał się uchylecia zaskarżonej uchwały i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu.

Ponadto pełnomocnik obwinionego wniósł o dopuszczenie dowodów z:

a) kserokopii karty informacyjnej nr 7037/2004 z dnia 6 września 2004 r., ze Szpitala Marynarki Wojennej, dotyczącej obwinionego wraz z towarzyszącą dokumentacją lekarską,

b) kserokopii karty wypisowej Akademii Medycznej, Pierwszej Kliniki Chorób Serca Instytutu Kardiologii z dnia 23 grudnia 2004 r., dotyczącej obwinionego,

c) kserokopii karty wypisowej Akademii Medycznej, Pierwszej Kliniki Chorób Serca Instytutu Kardiologii z dnia 8 czerwca 2001 r., dla wykazania, iż obwiniony od lat choruje na chorobę niedokrwienną serca, nadciśnienie tętnicze II stopnia, nieprawidłową tolerancję glikemii – cukrzyca typu II, stłuszczenie wątroby II stopnia, co mogło mieć istotny wpływ na proces wchłaniania oraz utleniania alkoholu w organizmie obwinionego,

d) opinii lekarskiej lek. med. Andrzeja K. z dnia 1 marca 2005 r., dotyczącej tolerancji alkoholu i szybkości jego utleniania w przebiegu niewydolności wątrobowej, pod postacią stłuszczenia wątroby II stopnia z nieprawidłową tolerancją glikemii u obwinionego, z której wynika, iż uzyskane wyniki badania krwi oraz badania zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, są niewiarygodne wobec faktu istotnego zaburzenia podczas wchłaniania i utleniania alkoholu, w związku z czym obwiniony nie miał świadomości, iż po 8 – 10 godzinach od spożycia alkoholu w jego organizmie znajduje się jeszcze alkohol,

e) oświadczeń Alfreda S. i Marka G. (z dnia 22 listopada 2004 r.), iż w dniu 8 września 2004 r. jego autorzy, uczestniczący jako ławnicy w rozprawie prowadzonej przez obwinionego, ani przed rozprawą, ani w jej trakcie, ani po jej zakończeniu, nie zauważyli, aby obwiniony znajdował się pod wpływem alkoholu i dopuszczenie dowodu z ich zeznań na powyższe okoliczności,

f) oświadczenia Agnieszki D. (z dnia 22 listopada 2004 r.), iż w dniu 8 września 2004 r. między godziną 10.30 a 11.00 miała bezpośrednią styczność z obwinionym i nie stwierdziła jakichkolwiek symptomów wskazujących, aby znajdował się on pod wpływem alkoholu i dopuszczenie dowodu z jej zeznań w charakterze świadka na powyższą okoliczność,

g) oświadczeń dwóch sędziów Sądu Okręgowego z dnia 22 listopada 2004 r., iż podjęcie przez obwinionego obowiązków służbowych w tym dniu odbyło się na bezpośrednie polecenie przełożonego – Przewodniczącego Wydziału, sędziego Sądu Okręgowego i dopuszczenie dowodu z ich zeznań na tę okoliczność,

h) protokołu pobrania krwi od obwinionego z dnia 8 września 2004 r., dla wykazania, iż w czasie pobrania krwi obwiniony nie znajdował się w stanie nietrzeźwości,

i) zeznań świadka Pawła H., iż obwiniony był zdziwiony wynikiem badania zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, a nadto stwierdzenia, iż świadek uznał, że obwiniony nie był pijany – zachowywał się normalnie,

j) zeznań świadka sędziego Sądu Okręgowego – Przewodniczącego Wydziału, na okoliczność, iż świadek nie stwierdził, aby obwiniony znajdował się pod wpływem alkoholu,

k) zeznań świadków W.S., A.W. i T.J., na okoliczność, iż obwiniony nie znajdował się w stanie nietrzeźwości,

4. dowodu z opinii biegłych z Zakładu Medycyny Sądowej do spraw toksykologii alkoholowej, diabetologii, gastrologii i hepatologii dla stwierdzenia, czy rozpoznane u obwinionego schorzenia w postaci cukrzycy stopnia II, insulinoniezależnej, stłuszczenia wątroby stopnia II, choroby niedokrwiennej serca mogły mieć wpływ na stopień wchłaniania i utleniania alkoholu we krwi obwinionego, czy opisane schorzenia miały wpływ na wynik badania zawartości alkoholu we krwi obwinionego, szczególnie z uwagi na uszkodzenia trzustki i istniejącą cukrzycę stopnia II, czy obwiniony sędzia miał świadomość pozostawiania alkoholu w jego organizmie i czy alkohol ten oddziaływał na jego zachowanie,

5. ponownego badania zawartości alkoholu, znajdującego się w pobranej od obwinionego w dniu 8 września 2004 r. krwi, numer ampułki GD 04 – 000193 dla ustalenia, przy uwzględnieniu istniejących schorzeń u obwinionego, wpływających na stopień wchłaniania i utleniania alkoholu we krwi, stężenia alkoholu we krwi i oceny, czy zastosowane w przypadku obwinionego metody badania zawartości alkoholu we krwi przy uwzględnieniu istniejących schorzeń mogły dać obiektywny wynik.

W uzasadnieniu zażalenia obwiniony sędzia wskazał, iż od początku domagał się swojego bezpośredniego uczestnictwa w postępowaniu, albowiem zamierzał złożyć wyjaśnienia szersze, aniżeli w toku postępowania dyscyplinarnego przed rzecznikiem dyscyplinarnym. Obwiniony w treści tych wyjaśnień stwierdził, że nie przyznaje się do faktu świadomości ewentualnego stanu nietrzeźwości oraz świadomego naruszenia art. 107 § 1 p.u.s.p. oraz podniósł, że na wynik badania krwi mogły mieć wpływ jego liczne schorzenia. Jednocześnie obwiniony nie zgodził się z oceną Sądu Dyscyplinarnego, iż zachodziły przesłanki do rozpoznania sprawy pod jego nieobecność ze względu na długotrwałą chorobę, wskazując, że stan niemożności osobistego stawiennictwa przed Sądem Apelacyjnym trwał w okresie od listopada 2004 r. do lutego 2005 r., a więc przez 4 miesiące. Obwiniony podnosił także, iż po opisanym zdarzeniu został poddany intensywnemu leczeniu (w tym trzykrotnej hospitalizacji), które ujawniło liczne schorzenia wcześniej obwinionemu nieznanne. Z ostatniej karty wypisowej wynikają bardzo poważne uszkodzenia

trzustki i wątroby. W opinii lekarza medycyny Andrzeja K. z dnia 1 marca 2005 r. wskazano na wpływ tego rodzaju zaburzeń zdrowotnych na prawidłowy proces wchłaniania i eliminacji alkoholu w organizmie człowieka. Obwiniony sędzia wskazał, iż ta okoliczność może mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ podstawą jego odpowiedzialności w obu zarzutach jest wina umyślna. Jeżeli natomiast obwiniony z przyczyn od siebie niezależnych w sposób nieprawidłowy dokonuje absorpcji oraz spalania alkoholu w organizmie i nie ma w tym zakresie świadomości, nie można przypisać mu jakiegokolwiek zawinienia dyscyplinarnego. Obwiniony podniósł także, iż wszystkie osoby mające z nim kontakt bezpośrednio po zdarzeniu, a także w trakcie wykonywania przez niego w dniu 8 września 2004 r. czynności służbowych wykluczyły, aby był on w stanie nietrzeźwości. obrońca obwinionego sędziego, w piśmie z dnia 8 listopada 2004 roku, dodatkowo zwrócił uwagę na konieczność przeprowadzenia w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym – Sądem Dyscyplinarnym szeregu dowodów, które potwierdziłyby, że obwiniony w chwili zdarzenia nie znajdował się w stanie nietrzeźwości, bądź nie miał świadomości, że w takim stanie znajduje się, a także, iż jego zachowanie w trakcie rozpoznawania spraw niczym nie uchybiało godności zawodu sędziego.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 129 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych, sąd dyscyplinarny może zawiesić w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne (...), zaś zawieszając sędziego w czynnościach służbowych, obniża w granicach od 25 % do 50 % wysokość jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia (...) – § 3.

Podjęcie uchwały w sprawie zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych, powinno być poprzedzane wysłuchaniem rzecznika dyscyplinarnego oraz sędziego, chyba że nie jest to możliwe (art. 131 § 1 p.u.s.p.).

Z akt sprawy niewątpliwie wynika, że Wiceprezes Sądu Okręgowego zarządził natychmiastową przerwę w wykonywaniu obowiązków służbowych przez sędziego Sądu Okręgowego na okres jednego miesiąca, bądź do czasu wydania uchwały przez sąd dyscyplinarny, z uwagi na podejrzenie popełnienia przestępstwa przez sędziego.

W tym samym dniu Prokuratura Okręgowa powiadomiła o wszczęciu w dniu 8 września 2004 r. śledztwa, sygn. akt (...) w sprawie prowadzenia przez sędziego Sądu Okręgowego w dniu 8 września 2004 r. samochodu osobowego w stanie nietrzeźwości, tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.

Na podstawie uzyskanych informacji, Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego, wszczął postępowanie dyscyplinarne w stosunku do sędziego Sądu Okręgowego i zarzucił mu, że w dniu 8 września 2004 r., znajdując się w stanie nietrzeźwości, prowadził samochód osobowy, a

nadto w tym samym dniu, znajdując się w stanie nietrzeźwości, podjął obowiązki służbowe, przewodnicząc w wyznaczonych na ten dzień sprawach karnych o sygn. akt IV K 62/04 oraz IV K 88/04, tj. popełnienia czynów z art. 197 § 1 p.u.s.p.

Przedstawione okoliczności w sposób oczywisty uzasadniają zawieszenie sędziego w obowiązkach służbowych, w takiej zaś sytuacji obligatoryjne jest obniżenie przez Sąd wynagrodzenia sędziego na czas trwania zawieszenia w czynnościach.

Podjmując zaskarżoną uchwałę Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny miał na względzie informacje zawarte w piśmie Prokuratury Okręgowej oraz w postanowieniu Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Apelacyjnego o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego przeciwko sędziemu.

Odstępując od uprzedniego wysłuchania sędziego, Sąd uznał je za niemożliwe w związku z długotrwałą chorobą sędziego, co w okolicznościach sprawy, nie stanowi naruszenia art. 131 § 1 p.u.s.p., gdy się zważy, że poprzednio kilkakrotnie Sąd ten odraczał posiedzenie w związku z chorobą sędziego lub jego obrońcy. Niewysłuchanie sędziego – jak trafnie wskazał Sąd pierwszej instancji – nie ogranicza sądu w rozpoznaniu sprawy, bowiem dopuszczalne jest odstępianie od tej czynności, gdy „nie jest to możliwe”.

W związku ze zgłoszonymi w zażaleniu obrońcy sędziego licznymi wnioskami dowodowymi, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zauważa, że zawieszenia sędziego dokonuje się na podstawie uzasadnionych okoliczności wskazanych we wniosku. Postępowanie w przedmiocie zawieszenia sędziego w obowiązkach nie ma na celu wykazania, że doszło do popełnienia zarzucanego czynu, to bowiem będzie przedmiotem postępowania dowodowego w toku postępowania dyscyplinarnego.

Na etapie postępowania w przedmiocie zawieszenia sędziego w obowiązkach służbowych, po zarządzeniu przez uprawniony podmiot natychmiastowej przerwy w ich wykonywaniu, Sąd Dyscyplinarny orzeka na podstawie okoliczności zawartych w zarządzeniu prezesa sądu, rzecznika dyscyplinarnego, a także – tak jak w tym przypadku – postanowieniu prokuratora o wszczęciu śledztwa w sprawie.

Z tych względów orzeczono jak w uchwale na podstawie art. 437 §1 k.p.k. w związku z art. 128 p.u.s.p.

O kosztach orzeczono po myśli art. 133 p.u.s.p.